

STÁTNI OKRESNÍ ARCHIV CHEB

Název archivní pomůcky: Místní národní výbor Lipoltov

Časové rozmezí: 1945-1950

Druh archivní pomůcky: inventář

Číslo listu NAD: 1000

Evidenční číslo pomůcky: 1452

Zpracoval: Martina Lepší

Místo: Cheb

Rok: 2006

OBSAH

Úvod.....	3
I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu.....	6
III. Archivní charakteristika fondu.....	7
IV. Stručný rozbor obsahu fondu.....	8
V. Záznam o uspořádání fondu a vyhotovení pomůcky.....	8
Příloha č. 1 – prameny a literatura.....	9
Příloha č. 2 – seznam použitých zkratk.....	10
Inventární seznam.....	11
Tiráž	17

I. Vývoj a původce fondu

Dne 5. dubna 1945 byl slavnostně vyhlášen Košický vládní program novou vládou, oficiálně jmenovanou 4. 4. 1945. Vládní program řešil otázku vybudování nové státní správy. Jejím základem se staly národní výbory (NV). Zásadní strukturu národních výborů obsahovala V. hlava tohoto programu.

Podle ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 4. 12. 1944 č. 18 Úředního věstníku československého o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění vydala vláda republiky Československé za podpisu presidenta republiky vládní nařízení č. 4/45 Sb. ze dne 5. 5. 1945 o volbě a pravomoci národních výborů. Toto vládní nařízení doprovodil prezident předsedovi vlády zvláštním listem, v němž ho upozornil, že národní výbory v českých zemích se budou opírat o ústavní dekret ze dne 4. prosince 1944 č. 18 Úředního věstníku čsl. a o toto vládní nařízení ze dne 5. května 1945 č. 4/45 Sb.

Vládní nařízení č. 4/45 Sb. bylo změněno vládním nařízením ze dne 7. srpna 1945 č. 44/45 Sb. V § 1, odst. 2 bylo určeno: „Dokud nebudou vydány podrobnější předpisy o organizaci národních výborů a jejich jednacích řády, určí zatímčně vnitřní organizaci národních výborů, způsob, jakým vykonávají svou působnost a způsob jednání jejich složek ministr vnitra.“

Ve vyhlášce ministra vnitra ze dne 24. srpna 1945 č. 45/45 Sb. pak bylo uvedeno úplné znění vládního nařízení č. 4/45 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů. V § 1, odstavci 1 bylo stanoveno: „Na osvobozeném území Československé republiky buďtež vytvořeny místní, okresní a zemské národní výbory jakožto orgány zastupitelské a orgány veřejné správy ve všech jejích oborech.“ V § 2, odstavec 2 se dále praví: „Místní národní výbor (MNV) spravuje v obvodu své působnosti všechny veřejné záležitosti, pokud nejsou spravovány jiným veřejným orgánem.“

V každé obci se ustavil místní národní výbor (MNV), který vykonával jednak pravomoc dosavadního obecního zastupitelstva, obecní rady a starosty, a jednak úkoly, které mu byly uloženy zvláštními předpisy. Okresní národní výbory (ONV) v sídlech okresů vykonávaly pravomoc dosavadních okresních zastupitelstev, okresních úřadů, okresních hejtmanů a dále plnily úkoly uložené jim zvláštními předpisy.

Místní národní výbory byly podřízeny ONV, ty zemským národním výborům (ZNV) a ZNV vládě. Podrobná ustavení o složení, rozsahu a obsahu působnosti národních výborů obsahovaly organizační a jednacích řády vydávané v letech 1945-1947.

Za národní výbor se považovalo plenární zasedání. To si volilo radu, rada

předsedu a jeho náměstký. Národní výbor také volil potřebné komise, jejichž členové však nemuseli být členy národního výboru.

V některých obcích a okresech nemohly být hned po osvobození ustaveny národní výbory. Na takovéto případy bylo pamatováno již v ústavním dekretu presidenta republiky ze dne 4. prosince 1944. Čl. 4 stanovil : „Pro správu obcí a okresů s většinou obyvatelstva státně nespolehlivého jmenují se podle platného práva komisaři popřípadě komise správní.....“ Správní komise působily jen přechodně, byly zřizovány pro dočasnou správu obcí a byly postupně všude nahrazovány národními výbory. Pravomoc tří až šestičlenné místní správní komise odpovídala pravomoci místního národního výboru.

Druhá světová válka v letech 1939 – 1945 rozrušila na území Československé republiky skoro celou administrativní síť. Proto jednou z norem upravujících i právně faktický stav a návrat k původním územním jednotkám předmnichovské republiky byl dekret presidenta republiky ze dne 27. 10. 1945, č. 121/45 Sb., o územní organizaci správy, vykonávané národními výbory. Tento dekret stanovil, že se obnovují správní obvody zemí a okresů podle hranic ze dne 29. září 1938, pokud není v tomto dekretu stanoveno jinak. Dekret obnovil územní obvody obcí podle stavu 29. září 1938. Důležitým ustanovením bylo, že se neobnovovaly osady jako právnické osoby a jako útvary územní samosprávy a toto ustanovení se vztáhlo i na osady obsazené v roce 1938 cizí mocí (tzv. pohraničí). V dekretu bylo obnoveno ustanovení, že každá změna týkající se obcí (sloučení, rozloučení, změna hranic) musí býti vyhlášena v Úředním listě republiky Československé (§ 18, odstavec 4).

Do roku 1948 nenastaly v kompetenci místních národních výborů žádné podstatné změny. Jejich pravomoc vyrůstala z bezprostředních úkolů a byla zprvu podvázána právními normami většinou prozatímního charakteru.

Zpočátku měly národní výbory pravomoc dokonce i v oblasti soudnictví nebo armády. V roce 1948 byl vydán ústavní zákon ze dne 9. května 1948 č. 150/48 Sb. - Ústava Československé republiky, podle které se národní výbory dělily na místní, okresní a krajské. Národní výbory vykonávaly na území, pro které byly zvoleny, veřejnou správu ve všech jejích oborech, zejména obecnou správu vnitřní, kulturní, osvětovou, ochranu práce a správu zdravotní a sociální, správu finanční pak podle zvláštních ustanovení. Národní výbory měly jako orgány jednotné lidové správy zejména tyto úkoly : chránit a posilovat lidově demokratické zřízení, spolupůsobit při plnění úkolů obrany státu, pečovat o národní bezpečnost, podporovat udržování a zvelebování národního majetku, účastnit se vypracovávání a provádění jednotného hospodářského plánu, plánovat a řídit hospodářské, sociální a kulturní budování v obvodu jejich působnosti, zajišťovat

předpoklady plynulé zemědělské a průmyslové výroby, starat se o zásobování a výživu obyvatelstva a pečovat o národní zdraví, vykonávat pravomoc trestní v mezích stanovených zákonem. Národní výbory byly podřízeny orgánům moci vládní a výkonné, zejména ministru vnitra.

Podle vládního nařízení ze dne 8. března 1949 č. 72/49 Sb. mohl být přidělen místním národním výborům několika obcí újezdní tajemník. Přidělením újezdního tajemníka se neměnilo nic na působnosti těchto místních národních výborů.

Ústavním zákonem ze dne 16. září 1953 č. 81/53 Sb. bylo řízení národních výborů vyňato z působnosti ministerstva vnitra a národní výbory se podřizovaly přímo vládě republiky Československé.

Dne 3. března 1954 byl vydán ústavní zákon č. 12/54 Sb. a zákon č. 13/54 Sb. o národních výborech a zákon č. 14/54 Sb. o volbách do národních výborů.

V roce 1960 došlo k novému členění státu podle zákona 36/60 Sb., o územním členění státu. Z krajů Karlovarského a Plzeňského byl vytvořen Západočeský kraj a v něm okresy Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň – město, Plzeň – jih, Plzeň – sever, Rokycany, Sokolov, Tachov.

Obec Lipoltov se nachází na východ od obce Jesenice ve vzdálenosti 3 km od Jesenické přehrady na Šitbořském potoku. Německy se obec nazývala Lapitzfeld. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1294.

V obci Lipoltov byla ustavena Místní správní komise Lipoltov (MSK) v roce 1945 a působila až do října roku 1950. Od listopadu 1950 zahájil svoji činnost v obci Místní národní výbor Lipoltov.

Do roku 1945 byl starostou obce Karel Rubner, který byl zvolen Landrátem Cheb 16. 4. 1939. 25. 12. 1945 byl zvolen předsedou MSK Oldřich Horský, který v této funkci setrval do září 1948. V roce 1948 – 1949 byl předsedou MSK Václav Lála, který byl jmenován do funkce v září 1948. Byl zvolen podle §1 vyhlášky ministerstva vnitra ze dne 27. 2. 1948, číslo 314, částka 38, Úřední list ze dne 28. 2. 1948 po schválení ONV v Chebu. Na návrh komise lidové správy schvaluje rada ONV 6. 5. 1949 na 18. schůzi rady jako předsedu MSK Františka Šindeláře, který 4. června 1949 složil slib do rukou okresního pověřence J. Černého a v této funkci setrval až do konce působení MNV Lipoltov do prosince roku 1950.

V obci působily tyto komise: prodejní, zemědělská, daňová, požární a rolnická.

V roce 1945 měla obec 103 obyvatel, v roce 1947 34 obyvatel, v roce 1950 žilo v obci 18 obyvatel.

V obci působil požární sbor od roku 1945.

Na schůzi dne 2. 3. 1950 založili místní zemědělci jednotné zemědělské družstvo. Předsedou byl zvolen Ladislav Brandtl, místopředsedou Josef Roček, členové: Jindřich Lhota, František Šindelář, Dobroslav Brandtl, Marie Buriánková. JZD mělo v době založení 18 členů. V roce 1960 bylo družstvo zlikvidováno.

Místní národní výbor Lipoltov ukončil svoji činnost koncem roku 1950 a obec Lipoltov se stala osadou obce Tuřany. O tomto sloučení obce Lipoltov s obcí Tuřany se zmiňuje Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850 – 1970 z roku 1978. Dále je o tom zmínka ve fondu 266 – ONV Cheb. Na schůzi rady 18. 5. 1951 rada ONV schválila na návrh Dr. Vítka, že se politické obce Lipoltov a Tuřany dobrovolně sloučily v obec jednu s názvem Tuřany, na základě §18, odstavce 2. dekretu č. 121/45 Sb. Současně se rada ONV usnesla podle citovaných předpisů v souladu se zákonem č. 177/ 1927 Sb. na změně hranic obcí a katastrálního území. Od politické obce Potočiště se oddělila osada Trpěš (Tipessenreuth), tj. část Kornova, a připojila se ke k. ú. Lipoltov, tj. k politické obci vzniklé sloučením obcí Lipoltov a Tuřany. Toto sloučení obcí a změna hranic se staly právoplatné od 19. 8. 1951.

II. Vývoj a dějiny fondu

Všechny písemnosti nejsou opatřeny čísly jednacími. Spisové značky se na spisech nacházejí ojediněle. Ve fondu se vůbec nevyskytují registraturní pomůcky. Podle výskytu podacích razítek s jednacími čísly na písemnostech – např. **1948** – č.j. 24, 114, **1949** – č.j. 7, 10, 18, 19, 30, **1950** – č. j. 40 je vidět, jak málo písemností se z celého fondu MSK a MNV Lipoltov podařilo zachovat.

Materiál byl nalezen a vyjmut z fondu č. 170 – Místní národní výbor Tuřany a zařazen jako samostatný fond č. 1000. Celkový rozsah vyjmutého materiálu byl 0,10 bm. Časový rozsah fondu byl 1945- 1950. Jednalo se o 3 knihy a 1 fascikl. Fond byl zapsán pod přír. č. 2/2000 16. 2. 2000.

Spisy byly v roce 2001 uspořádány Martinou Lepší jako prozatímní inventární seznam. Proto v roce 2005 bylo přistoupeno k novému zpracování fondu, jako inventář a podle nového pořádacího schématu.

Nelze zjistit, jakým způsobem byly uloženy písemnosti na MNV Tuřany.

III. Archivní charakteristika fondu

Časové rozmezí fondu je 1945 – 1950. Většina písemností nepokrývá celé období působnosti Místního národního výboru Lipoltov. Některé agendy se ve fondu nevyskytují vůbec, např. knihy správní, evidenční, registraturní pomůcky, písemnosti týkající se vnitřní správy a ochrany veřejného pořádku, územního plánování a výstavby obce, místního hospodářství, dopravy, obchodu a cestovního ruchu, potravinářského průmyslu, vodního hospodářství, ochrany životního prostředí, školství, kultury, sportu a tělovýchovy a církevních záležitostí. Ostatní agendy jsou zachovány torzovitě. Např. písemnosti týkající se komisí jsou z roku 1948 (inv.č. 3 – 6), záležitosti členů MSK z let 1949 - 1950 (inv.č. 7), evidence obyvatelstva je pouze z roku 1949 (inv.č. 8), seznamy osob, dětí povinných k očkování z let 1947 - 1950 (inv.č. 34).

Fyzicky je fond zachovalý.

V průběhu pořádacích prací nebyly žádné písemnosti určeny k vnitřní skartaci.

Všechny písemnosti MNV Lipoltov jsou v kategorii č. II.

Inventář byl zpracován podle pořádacího schématu, který zpracovala Archivní správa ministerstva vnitra ČR ve spolupráci se zlínským archivářem Vladimírem Štroblíkem.

Zpracovatelka jej použila proto, že je doporučen zejména pro ty případy, kdy se původce fondu neřídil žádnou spisovou normou.

Popis členění inventárního seznamu:

<u>A. Spisový materiál</u>	Časový rozsah	Inv.č
a) spisy		
- statutární záležitosti, organizace, kontrola	1948-1950	1-7
- evidence obyvatelstva, matriční záležitosti	1948-1949	8-9
- finance a plánování	1947-1950	10-14
- pracovní síly	1948	15
- zemědělství	1945-1950	16-32
- lesní hospodářství, myslivost a honitba	1947	33
- zdravotnictví a sociální péče	1947-1950	34
<u>B. Účetní materiál</u>		
a) knihy	1947-1949	35-37

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Písemnosti jsou pouze česky.

Materiál fondu umožňuje studium chodu veřejné správy a poměrů v obci nejen v prvních letech po skončení druhé světové války.

V. Záznam o uspořádání fondu a vyhotovení pomůcky

Úvod napsala, fond uspořádala a inventární seznam sestavila v roce 2005 Martina Lepší ve Státním okresním archivu Cheb.

Cheb, 28. 2. 2006

Martina Lepší

Příloha č. 1 - Prameny a literatura

- Fond č. 266 – Okresní národní výbor Cheb, karton č. 8, 9, 272, 482, 538 (kap. I.)
- Ústavní dekret presidenta republiky č. 18 Úř. věst. čsl. ze dne 4. prosince 1944 o národních výborech a Prozatímním národním shromáždění (kap. I.)
- Vládní nařízení ze dne 5. května 1945, č. 4/45 Sb. o volbě a pravomoci národních výborů (kap. I.)
- Vládní nařízení č. 44/45 Sb. ze dne 7. srpna 1945, kterým se mění vládní nařízení č. 4/45 Sb. ze dne 5. května 1945 o volbě a pravomoci národních výborů (kap. I.)
- Vládní nařízení č. 121/45 Sb. ze dne 13. 11. 1945 o územní organizaci správy, vykonávání NV (kap. I.)
- Ústavní zákon č. 150/48 Sb. ze dne 9. května 1948 - Ústava Československé republiky (kap. I.)
- Vládní nařízení č. 72/49 Sb. ze dne 8. března 1949 o újezdních tajemnicích (kap. I.)
- Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970, I. – II. díl, Praha 1978 (kap. I.)
- Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu, zvláštní příloha ke Sborníku archivních prací X/1960, číslo 2 (kap. III.)

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

ČR -	Česká republika
JZD-	jednotné zemědělské družstvo
k. ú. -	katastrální území
MNV-	místní národní výbor
MSK-	místní správní komise
NPF-	Národní pozemkový fond
NV-	národní výbor
ZNV-	zemský národní výbor

Inv.č.	Obsah	Čas.rozsah	Ev.j
--------	-------	------------	------

A. SPISOVÝ MATERIÁL

a) spisy

Statutární záležitosti organizace, kontrola

Volby

1	Prvotní seznam porotců, podle zákona ze dne 10. 12. 1946, č. 232 Sb.	1946	N1
---	--	------	----

Organizace činnosti národního výboru

2	Ustavení nové MSK v obci po schválení rady ONV v Chebu 1948-1949		N 1
3	Komise daňová:		
	- ustavení	1948	N 1
4	Komise prodejní:		
	- ustavení	1948	N 1
5	Komise požární:		
	- ustavení	1948	N 1
6	Komise zemědělská:		
	- slib členů	1948	N 1

Funkcionáři, pracovníci aparátu NV, podniků a zařízení NV

7	Záležitosti členů MSK:		
	- seznamy členů	1949	N 1
	- ustavení předsedy	1949	N 1
	- zápis o prověřce členů	1950	N 1

Evidence obyvatelstva, matriční záležitosti

Evidence obyvatelstva a sčítání lidu

8	Evidence obyvatelstva - seznamy Němců žijících v obci	1949	N 1
9	Seznam Němců, kteří byli ve smyslu výnosu ministerstva vnitra č. B – 300/20774/47 přemístěni do vnitrozemí	1948	N 1

Finance a plánování

Evidence a správa majetku

10	Seznam rodinných domků způsobilých k přidělu	1947-1948	N 1
----	--	-----------	-----

Místní daně a poplatky

11	Vybírání obecních dávek na základě usnesení MSK	1948	N 1
12	Daň zemědělská:		
	- předpisný seznam	1947	N 1
	- vyhláška	1948	N 1
13	Pojištění:		
	- úrazové pojištění zemědělských a lesních závodů	1947-1948	N 1
	- sdružené pojištění budov	1950	N 1
	- pojištění zboží proti krádežím vloupáním, loupeži a oloupení	1950	N 1
	- požární	1950	N 1

Inv.č.	Obsah	Čas.rozsah	Ev.j.
--------	-------	------------	-------

Plánování

14	Akce 5M – plán	1949-1950	N 1
----	----------------	-----------	-----

Pracovní síly

15	Obecné přehledy o počtu osob trvale činných v zemědělství	1948	N 1
----	---	------	-----

Zemědělství

Organizace zemědělských závodů

16	Potvrzení MSK Lipoltov o převzetí Horského pastevního družstva v Zádruze (Okrouhlá)	1949	N 1
17	Zápis ze schůze o ustavení JZD Lipoltov	1950	N 1
18	Pachtovní smlouva uzavřená mezi NPF při ministerstvu zemědělství pobočka Karlovy Vary a propachtovatelem ing. Karlem Karasem a pachtýři – seznam	1948	N 1

Inv.č.	Obsah	Čas.rozsah	Ev.j.
--------	-------	------------	-------

Zemědělská výroba

19	Statistická šetření – soupis ploch kultur a osevu obce:		
	- obecní sumáře – soupis ploch kultur a osevu	1948-1949	N 1
	- obecní přehledy o plochách osevu	1948-1949	N 1
	- obecní výkaz – šetření o plochách ozimů	1948-1949	N 1
	- koncentrační listy pro závody zemědělské	1948-1949	N 1
	- závodové listy : A, B, řazeno podle č. p. 1, 6, 11, 12, 13, 16, 20	1948-1950	N 1
20	Osevní plány	1948-1950	N 1
21	Výkazy nákazových příspěvků	1949-1950	N 1
22	Obecní přehledy o hospodářském zvířectvu	1950	N 1
23	Obecní výkazy o včelařství	1948-1949	N 1

Zemědělská půda

24	Čestná prohlášení o výměře půdy a stavech hospodářského zvířectva, řazeno abecedně B – S	1950	N 1
25	Zápisy o odevzdání usedlostí (do správy a užívání odevzdává v rámci osídlovacího řízení podle dekretu č. 28/45 Sb., Osídlovací komise ministerstva zemědělství v Chebu), řazeno podle č. p. 1, 6, 12, 13, 16, 20	1945-1946	N 1
26	Konfiskace zemědělského majetku:		
	- převody vlastnictví zemědělského majetku NPF při ministerstvu zemědělství v Karlových Varech - přídělové listiny pro k. ú. Lipoltov – seznam přidělců podle §22 zákona č. 90/1947 Sb.	1947-1950	N 1
	- soupis konfiskovaných zemědělských těžkých strojů	1948	N 1
	- převzetí zemědělského konfiskovaného majetku podle dekretu pr. republiky č. 12/45 Sb., který byl dosud spravován NPF	1950	N 1

<u>Inv.č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Čas.rozsah</u>	<u>Ev.j.</u>
27	Přílohy arondačního protokolu – pozemky obce, č. přílohy 1 – 10	1949	N 1
28	Hlášení o změně zemědělské půdy	1949	N 1

Povinné dodávky a výkup zemědělských výrobků

29	Smlouvy o výrobě, výkupu a dodávkách zemědělských výrobků, řazeno podle č.p. 1, 6, 11, 12, 13, 16, 20	1949-1950	N 1
30	Předpisy a nabídky dodávek a nadkontingentů, řazeno podle č. p. 1, 6, 11, 12, 13, 16, 20	1949	N 1
31	Dodávkový plán obce	1949	N 1
32	Žádosti o zřízení dodávkového kontingentu	1949-1950	N 1

Lesní hospodářství, myslivost a honitba

Lesy

33	Záležitosti lesního hospodářství: - výměr o těžbě jednotlivých druhů dříví	1947	N 1
----	---	------	-----

Zdravotnictví a sociální péče

Zdravotnictví

34	Seznamy osob, dětí povinných k očkování	1947-1950	N 1
----	---	-----------	-----

<u>Inv.č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Čas.rozsah</u>	<u>Ev.j.</u>
---------------	--------------	-------------------	--------------

B. Účetní materiál

a) knihy

35	Výkazy jednotlivců o plnění dodávkového kontingentu dobytka – vzor A	1947-1948	K1
36	Výkaz obce o plnění dodávkového kontingentu dobytka - vzor B	1947-1948	K2
37	Výkaz obce o plnění dodávkového kontingentu dobytka - vzor B	1949	K3

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Lipoltov
Časové rozmezí:	1945 - 1950
Počet evidenčních jednotek:	4
Z toho : knihy	3
kartony	1
Počet inventárních jednotek:	37
Rozsah fondu v bm:	0,16 bm
Stav ke dni:	28.2. 2006
Fond zpracoval:	Martina Lepší
Pomůcku sestavil:	Martina Lepší
Počet stran:	17
Počet výtisků:	5
Pomůcku schválil:	PhDr. Jaromír Boháč 28. 2. 2006 – SOAP/020-0113/05-16